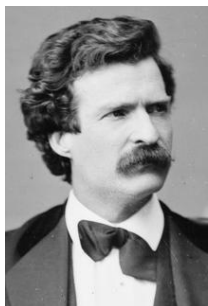

Mark Twain

Pseudonym **amerického spisovatele** Samuela Langhorna Clemense (30. 11. 1835 Florida, stát Missouri – 21. 4. 1910 Redding, stát Connecticut), významného představitele literárního **realismu**.

Mark Twain pocházel z rodiny maloměstského právníka; vyrůstal v přístavním městečku Hannibal na řece **Mississippi**, které později využil jako předobraz pro dějiště svého nejznámějšího románu *Dobrodružství Toma Sawyera*. V redakci místních novin pracoval jako **tiskař a novinář** a těmto profesím zůstal věrný ještě v následujících letech, i po svém odchodu do New Yorku a pak do dalších měst.

Posléze se však vrátil do kraje podél Mississippi, kde mu učarovaly proslulé kolesové parníky, kolem nichž se koncentrovaly nejrušnější okamžiky zdejšího jinak spíše ospalého a stereotypního života. Vyškolil se na kormidelníka (což na řece s množstvím zrádných mělčín i proudů byla nejprestižnější lodnická profese) a svůj pozdější **literární pseudonym** si zvolil podle slangového úsloví pro hloubku dvou sáhů, což byla nejmenší hloubka ještě vhodná pro plavbu. Své zkušenosti z této doby později promítl do knihy *Život na Mississippi*.

Když americká občanská válka Severu proti Jihu (1861 – 1865) omezila říční plavbu, Mark Twain odešel do státu Nevada na Divokém západě; po krátkém a neúspěšném hledání ložisek stříbra se tu stal **novinářem**. V r. **1865** jedny newyorské noviny otiskly jeho anekdotickou povídku *Proslulý skákavý žabák z okresu Calaveras*, v níž na malém prostoru podal výstižný a vtipný portrét povah na americkém venkově; povídka si získala velkou popularitu a obrátila k Twainovi širokou pozornost čtenářů i vydavatelů. V r. 1867 byl Twain vyslán jednou novinovou redakcí na okružní turistickou plavbu po Středomoří; vytěžil z ní duchaplný cestopis *Našinci na cestách*, který založil na kontrastu amerického a evropského vidění světa, a dosáhl velkého čtenářského úspěchu.

V r. 1870 se Twain oženil s **Olivií Langdonovou** (1845 – 1904) z liberální podnikatelské rodiny. Měli 4 děti: synka, který však brzy zemřel, a 3 dcery. Rodina žila dlouhá léta ve venkovském sídle ve státě **Connecticut**, materiálně dobře zajištěna z Twainových honorářů a Oliviiina dědictví. Olivia se stala Twainovou nepostradatelnou asistentkou.

Mark Twain však velkou část svých peněz prohodil v nepromyšlených podnikatelských projektech a rodina se musela znovu zdvihát z příjmového dna. Právě v Connecticutu ovšem Twain napsal svá nejslavnější díla, která z něj učinila světovou literární celebritu (se sympatiemi se o něm zmínil dokonce Jan Neruda v *Povídkách malostranských*).

V letech 1891 – 1895 Twain s rodinou žili v **Evropě** (mj. pobývali i v Mariánských Lázních v české části Rakousko-Uherska) a na tento pobyt navázali (1895 – 1896) **cestou kolem světa**, na níž Twain pořádal přednášky a předčítání svých děl. V r. 1896 Twainova dcera Susy zemřela na meningitidu a zejména pro Olivii to znamenalo silný otřes, který zahájil prudké zhoršování jejího zdravotního stavu. Rodina kvůli tomu často pobývala ve slunných, lázeňských i horských lokalitách v Evropě. V r. 1904 Olivia zemřela v italské Florencii na srdeční selhání. Zdrčený Twain ještě prožil smrt druhé ze svých dcer, Jane, která ve věku 29 let zemřela ve vaně po epileptickém záchvatu na Štědrý den 1909, a sám o několik měsíců později zemřel.

Mark Twain náleží svou tvorbou **k vrcholům klasického literárního realismu** dlouhého 19. století. Ve svých dílech podal **ucelený, čtivý a stále aktuální portrét americké společnosti** z doby, kdy Spojené státy prožívaly svůj vzestup mezi nejvýznamnější státy světa a nesly si sebou všechny

své silné i slabé stránky: od nezdolné houževnatosti a nápaditosti až po zakořeněné předsudky (rasové i sociální), naivitu lidí bez velkého světového rozhledu a sklon k iracionalismu, motivovaný rigidně pojatým náboženstvím. Twain – podobně jako jiní autoři jeho doby (povídkář O. Henry aj.) – píše s **vtipným, anglosasky duchaplným nadhledem** (často používal ironickou nadsázku), navazuje kontakt se čtenářem, odbočuje k trefným nadčasovým glosám. Jeho dva nejznámější romány – ***Dobrodružství Toma Sawyera*** a ***Dobrodružství Huckleberryho Finna*** – byly patrně zamýšleny jako literatura pro mládež, ale svými vysokými kvalitami se zařadily do zlatého fondu literatury pro dospělé. První z těchto knih ukazuje, **jak je dětský svět vzdálený dospělým** – mj. i tím, že ve svém romantickém založení ignoruje etnické apod. rozdíly. Druhý z těchto románů pojímá plavbu dvou hochů – tuláka Huka a černocho Jima – na voru po Mississippi jako chirurgický řez **analyticky zobrazující celou americkou společnost** a v tomto směru zůstává nepřekonán.

Některá díla:

Cestopis **Našinci na cestách** (The Innocents Abroad; 1869);

Romány pro mládež i dospělé
Dobrodružství Toma Sawyera (The Adventures of Tom Sawyer; 1876; z většího počtu filmových prepisů dnes zaujme hlavně film *Tom Sawyer & Huckleberry Finn* z r. 2014: režie a scénář Jo Kastner, hrají Joel Courtney /Tom/, Jake T. Austin /Huck/, Katherine McNamarová /Becky/, Val Kilmer

/Mark Twain/), **Dobrodružství Huckleberryho Finna** (Adventures of Huckleberry Finn; 1884);

Povídky **Proslulý skákavý žabák z okresu Calaveras**, **Výňatky z Adamova deníku**, **Milionová bankovka** (film 1954: režie Ronald Neame, v hlavní roli Gregory Peck);

Historické romány **Princ a chud'as** (The Prince and the Pauper; 1881; z Anglie 16. století, o nastupujícím chlapeckém králi Edvardu VI. a jeho dvojníkovi z chudinské londýnské čtvrti; československý TV film 1971: v titulní dvojroli Roman Skamene), **Panna ve zbroji** (Personal Recollections of Joan of Arc; 1896; o francouzské hrdince Stoleté války z 15. století);

Autobiografická kniha **Život na Mississippi** (Life on the Mississippi; 1883);

SF román (o putování časem) **Yankee z Connecticutu na dvoře krále Artuše** (A Connecticut Yankee in King Arthur's Court; 1889);

<https://www.spisovatele.cz/mark-twain>

https://www.etsy.com/listing/1396301106/old-mississippi-river-boat-canvas-metal?dd_referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.cz%2F

<https://www.womenhistoryblog.com/2011/11/olivia-clemens.html>

<https://www.16.0123movie.net/movie/tom-sawyer-huckleberry-finn-1725.html>